

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรณีศึกษา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคใต้) จังหวัดยะลา

Factors Influencing the Adequacy of Retirement Funds of State Enterprise Employees
Case Study of Provincial Electricity Authority Area 3 (South) Yala Province

ญาณิกา ตระกูลกำจาย Yanika Trakunkumjai ¹

กลางใจ แสงวิจิตร Klangjai Sangwichitr ²

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรณีศึกษา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคใต้) จังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณและพฤติกรรมการออม ข้อมูลที่ศึกษาได้มาจากการเก็บข้อมูลจากพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคใต้) จังหวัดยะลา จำนวน 323 คน และใช้ T (T-test) เป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการออม โดยมีความถี่ในการออม 1-2 ครั้งต่อเดือน จำนวนเงินออมต่อเดือนอยู่ที่ 3,000 - 5,000 บาทขึ้นไป ระยะเวลาในการออมมากกว่า 5 ปี เลือกรูปแบบการออมในรูปแบบของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ มีสัดส่วนการออมโดยเฉลี่ยต่อเดือน 15-20% ของรายได้และมีวัตถุประสงค์หลักในการออมเงินเพื่อการเกษียณ ในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่แตกต่างกัน มีความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคแตกต่างกัน รวมถึงความเพียงพอของเงินวัยเกษียณที่แตกต่างกัน มีปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับการออมในด้านทัศนคติการออม อัตราผลตอบแทน การยอมรับความเสี่ยงในการลงทุน และการวางแผนการเงินส่วนบุคคลแตกต่างกัน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณ คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ด้านอัตราเงินเฟ้อ ด้านอัตราดอกเบี้ย และด้านเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับการออม ได้แก่ ด้านอัตราผลตอบแทน และด้านทักษะทางการเงิน มีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้สามารถนำผลที่ได้จากงานวิจัยมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดอบรม และให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนทางการเงิน เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และควรมีนโยบายให้พนักงานเข้าร่วมการสำรวจทักษะทางการเงินเป็นประจำทุกปี เพื่อให้ทราบถึงพัฒนาการของระดับทักษะทางการเงิน โดยนำข้อมูลดังกล่าวมาประกอบการจัดทำนโยบายเชิงพัฒนาเพื่อส่งเสริมทักษะทางการเงิน

คำสำคัญ: ความเพียงพอของเงินวัยเกษียณ, ทักษะทางการเงิน, การวางแผนทางการเงิน

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ E-mail : yanika74432@gmail.com

² ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ E-mail: klangjai.s@psu.ac.th

Abstract

The research on factors influencing the sufficiency of money in retirement for state enterprise official's provincial electricity authority, region 3 (southern region), Yala province was purposed to study factors influencing the sufficiency of retirement money of PEA officials and retirement savings behavior. The data was obtained from collecting data from 323 officials of the Provincial Electricity Authority, Region 3 (Southern Region), Yala Province, analyzing by T-test, one-way ANOVA, and multiple regression.

The results of the study showed that the sample group had the frequency of saving once or two times a month. The amount of savings per month was approximately 3,000 - 5,000 baht or more, and the period for saving was more than 5 years. Each target group chose savings in the form of provident funds. The average monthly savings ratio was 15-20% of income, and the main objective was for retirement. In terms of personal factors, it was found that gender, age, status, education level, average monthly income, and number of family members had different levels of retirement fund adequacy for PEA employees. There were different perception factors about saving in terms of saving attitude, rate of return, investment risk tolerance, and personal financial planning. Factors influencing the adequacy of retirement money were economic factors, including inflation, interest rates, and socio-economic factors. In addition, saving perception factors such as rate of return and financial skills influenced the sufficiency of retirement money of PEA employees, statistically significant at the 0.05 level. However, the results from the research can be used as basic information for training and knowledge about financial planning in order to be able to apply it in everyday life more efficiently. There should be a policy for employees to participate in financial skill surveys every year to know the development of the level of financial skills. The mentioned information is used to formulate a developmental policy to promote financial skills develop developmental policies to promote financial skills.

Keywords: The Sufficiency of Money in Retirement, Financial Skills, Personal Financial Planning

บทนำ

เนื่องจากปัจจุบันโครงสร้างประชากรของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์ ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ลดต่ำลง เนื่องจากมีเงินไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินชีวิต ภายหลังเกษียณและสิ่งที่จะต้องเผชิญ 2 ประเด็น ได้แก่ ด้านสุขภาพและด้านเศรษฐกิจ ซึ่งการให้ความสำคัญกับวางแผนการออมเงินสามารถลดความรุนแรงของปัญหาข้างต้นได้ ไม่ว่าจะบุคคลจะประกอบอาชีพใดก็ควรจะมีเป้าหมายการเกษียณและมีการวางแผนทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพทั้งสิ้น อาจเห็นว่าอาชีพรัฐวิสาหกิจ มีฐานเงินเดือนที่สูงกว่า สวัสดิการที่ครอบคลุมกว่า แต่เมื่อเกษียณอายุไม่ได้รับบำนาญเหมือนข้าราชการ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาหลังเกษียณ ซึ่งการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเป็นรัฐวิสาหกิจที่ได้รับความสนใจจากบุคคลทั่วไป เนื่องจากมีสวัสดิการที่โดดเด่น จึงสามารถดึงดูดให้คนอยากเข้ามาทำงานในหน่วยงานประเภทนี้ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคใต้) จังหวัดยะลา ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับการออม และพฤติกรรมการออม โดยศึกษากลุ่มพนักงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคใต้) จังหวัดยะลา ได้แก่ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สงขลา สตูล พัทลุง เพื่อเป็นนโยบายที่ส่งเสริมการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการวางแผนเกษียณและนำไปใช้แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมการวางแผนการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับเกษียณได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมสำหรับการเกษียณอายุของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
3. เพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญของการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางนโยบายที่ส่งเสริมความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินสำหรับวัยเกษียณ เพื่อสร้างฐานความรู้ด้านการเงิน และสร้างทัศนคติที่ดีต่อการออมเงินของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
2. สามารถนำผลที่ได้จากงานวิจัยมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดอบรมบุคลากรให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพมากขึ้น

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเกษียณอายุ การเกษียณอายุ หมายถึง การที่บุคคลถอนตัวออกจากงานประจำที่ทำอยู่ เมื่ออายุครบกำหนดที่หน่วยงานนั้นกำหนดไว้ โดยทั่วไปภาวะนี้จะมาถึงเมื่อบุคคลมีอายุประมาณ 55-70 ปี ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามระดับการพัฒนาของแต่ละประเทศ การเกษียณอายุเป็นภาวะที่เกิดควบคู่กับการเข้าสู่วัยสูงอายุ จึงทำให้ผู้เกษียณอายุมีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพในขณะเดียวกันถึง 2 อย่าง คือ สถานภาพเป็นผู้เกษียณอายุ และผู้สูงอายุ ส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อผู้สูงอายุในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการใช้เวลาว่าง และด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว เป็นต้น ซึ่งผลกระทบเหล่านั้นล้วนแล้วแต่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้เกษียณเป็นอย่างมาก ผู้ที่จะเกษียณอายุควร

เริ่มวางแผนการเตรียมความพร้อมตั้งแต่ยังอยู่ในช่วงอายุน้อย และหมั่นศึกษาข้อมูลโดยเฉพาะด้านร่างกาย ด้านที่อยู่อาศัย และด้านเศรษฐกิจ เพราะเป็นการเตรียมความพร้อมที่ต้องใช้ระยะเวลานานและต่อเนื่อง ส่วนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและด้านการใช้เวลาว่าง หากได้มีการเตรียมความพร้อมเร็ว จะทำให้คุ้นชินกับความคิดเกี่ยวกับการเกษียณอายุมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุในด้านต่าง ๆ จึงมีความสำคัญต่อผู้เกษียณอายุเป็นอย่างมาก

2. แนวคิดเกี่ยวกับความเพียงพอของเงิน ขั้นตอนการวางแผนการเงินก่อนวัยเกษียณ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ หาข้อมูลเกี่ยวกับอายุของตนเองที่ต้องใช้สำหรับวางแผนเกษียณ คำนวณเงินที่จะใช้หลังเกษียณ สำรวจเงินออมเพื่อเกษียณ คำนวณเงินออมเพื่อเกษียณที่ต้องออมเพิ่มเติม และวางแผนออมเงินเพื่อเกษียณเพิ่มเติม ซึ่งสิ่งที่ควรให้ความสำคัญเพิ่มเติม คือ การประมาณค่าใช้จ่ายหลังเกษียณ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ประมาณค่าใช้จ่ายตามไลฟ์สไตล์ ปรับอัตราเงินเพื่อ สำรวจแหล่งรายได้หลังเกษียณ และประเมินสถานการณ์เงินขั้นต้น การที่จะมีเงินเพียงพอสำหรับการเกษียณอายุนั้น ต้องคำนวณเงินที่ต้องมี ณ วันเกษียณ โดยจำเป็นต้องมีการวางแผนการเงินก่อนวัยเกษียณ การประมาณจำนวนเงินที่ต้องมี ณ วันเกษียณอายุ ว่าการมีเงินให้พอใช้ในการดำเนินชีวิตในอนาคต ขึ้นอยู่กับปัจจัย หลายอย่างของแต่ละคน ทั้งนี้จำนวนปีที่คาดว่าจะมีชีวิตอยู่หลังเกษียณ ใช้อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของปี พ.ศ.2565 ได้แก่ เพศหญิง 80.7 ปี และเพศชาย 73.6 ปี อ้างอิงจาก สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล โดยประมาณการจากสูตร ดังนี้

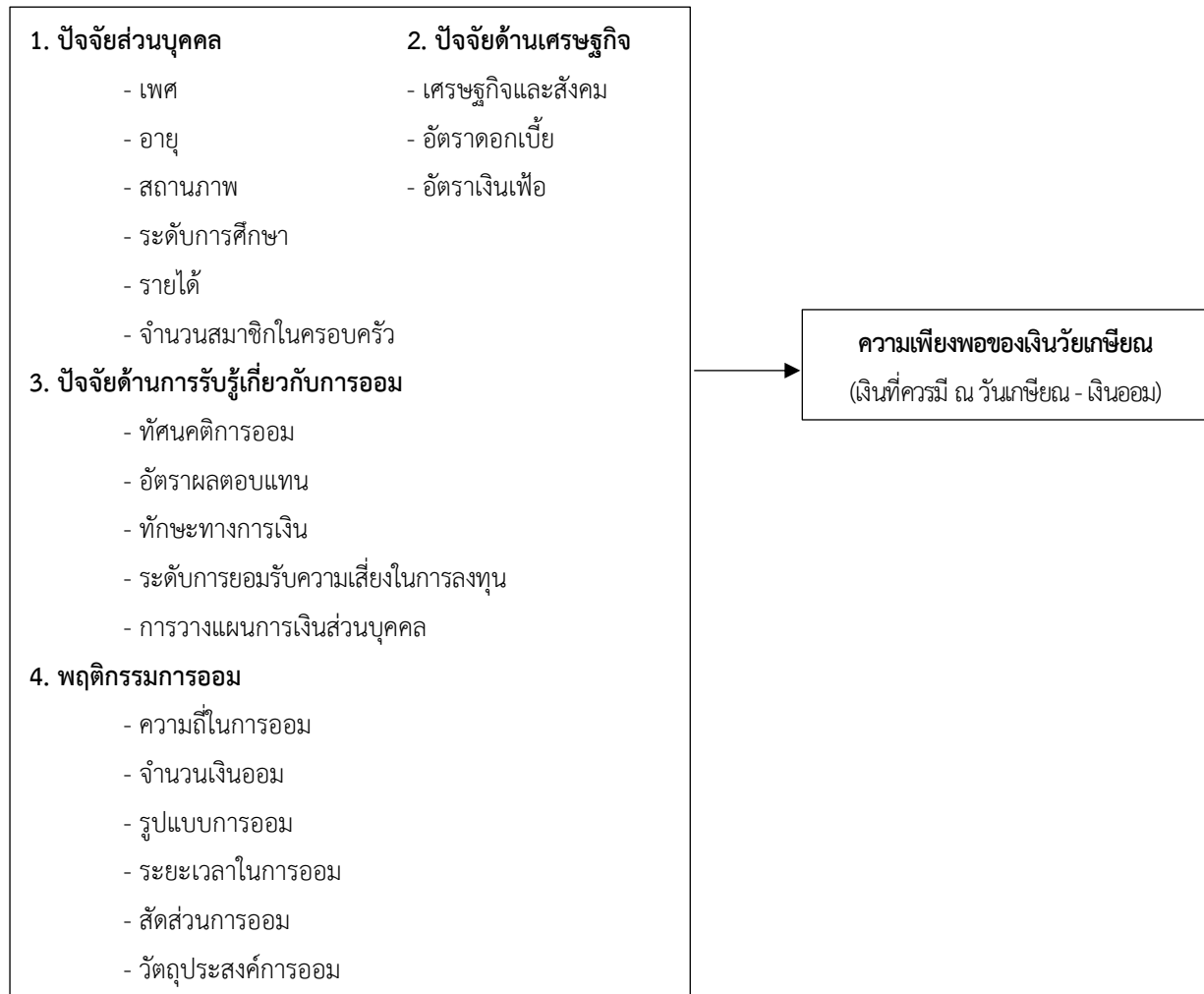
เงินที่ควรมี ณ วันเกษียณ = ค่าใช้จ่ายต่อเดือนหลังเกษียณ X 12 เดือน X จำนวนปีที่คาดว่าจะมีชีวิตอยู่หลังเกษียณ

3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออม การออม หมายถึง การแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งเก็บสะสมไว้ เพราะเมื่อบุคคลทำงานมีรายได้ก็จะนำรายได้ส่วนหนึ่งไปใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค และรายได้อีกส่วนหนึ่งหรือส่วนที่เหลือจากการใช้จ่าย จะนำไปเก็บไว้เป็นเงินออมเพื่อไว้ใช้จ่ายในวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันในอนาคต เช่น เพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายในยามชรา เพื่อไว้ใช้จ่ายฉุกเฉินและยามเจ็บป่วย เป็นต้น ความสำคัญและประโยชน์ของการออม เงินออมเป็นปัจจัยที่ทำให้เป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งที่กำหนดไว้ในอนาคตบรรลุจุดประสงค์ได้ และประโยชน์ของการออม นอกจากจะมีผลต่อตัวของผู้ออมคือทำให้เกิดความมั่นคงในอนาคตแล้วยังส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอีกด้วย

4. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางการเงิน จะวัดได้จากตัวแปรหรือปัจจัยที่บ่งบอกว่าเป็นลักษณะของผู้มีทักษะทางการเงิน ทั้งนี้ตัวแปรหรือปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวที่เกี่ยวกับการวัดทักษะทางการเงินได้ถูกศึกษาและสะท้อนเป็นแผนภาพกรอบแนวคิดโดย Financial Services Authority (FSA) ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนมีทักษะทางการเงินที่ดี โดยมีความรู้ พฤติกรรมและทัศนคติทางการเงินที่ดี ที่จะช่วยให้บริหารจัดการการเงินสำหรับบุคคลได้อย่างเหมาะสม จึงดำเนินการสำรวจอย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามพัฒนาการระดับทักษะทางการเงินของประชาชน รวมถึงจุดแข็งและจุดอ่อน เพื่อใช้จัดทำนโยบายส่งเสริมความรู้ทางการเงิน โดยดำเนินการสำรวจทุก 2-3 ปี ตามกรอบการสำรวจทักษะทางการเงินของ The Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) เพื่อให้ได้ผลสำรวจที่เป็นมาตรฐานและสามารถเปรียบเทียบในระดับสากลได้ ใช้ชุดคำถามมาตรฐานของ OECD ฉบับล่าสุดเพื่อให้การวัดระดับทักษะทางการเงินเป็นไปตามมาตรฐานสากล ผลการสำรวจปี 2563 ในภาพรวมแสดงให้เห็นว่าคนไทยมีพัฒนาการระดับทักษะทาง

การเงินดีขึ้นอยู่ที่ ร้อยละ 71.0 ซึ่งสูงขึ้นกว่าการสำรวจครั้งก่อนในปี 2561 (ร้อยละ 66.2) และสูงกว่าค่าเฉลี่ยการสำรวจทักษะทางการเงินครั้งล่าสุดของ OECD ในปี 2563 (ร้อยละ 60.5) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของทักษะทางการเงินทั้ง 3 ด้าน พบว่าคนไทยมีพัฒนาการดีขึ้นในทุกด้าน

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรณีศึกษาการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคใต้) จังหวัดยะลา ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการคำนวณหาขนาดตัวอย่างของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคใต้) จังหวัดยะลา โดยใช้สูตร Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง เป็นพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคใต้) จังหวัดยะลา จำนวน 323 ตัวอย่าง สำหรับการวิจัยครั้งนี้การสุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 40 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล, ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจ, ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับการออม, ส่วนที่ 4 แบบสอบถาม

เกี่ยวข้องปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการออม และส่วนที่ 5 แบบสอบถามเพื่อวัดความเพียงพอของเงินออมสำหรับยามเกษียณ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้อธิบายลักษณะของของกลุ่มตัวอย่าง โดยอธิบายและนำเสนอในรูปแบบตารางแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการวิเคราะห์อิทธิพลของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การทดสอบค่า T (T-test), การทดสอบค่า F (F-test) โดยเป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ เพื่อทดสอบกลุ่มตัวอย่าง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรณีศึกษา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคใต้) จังหวัดยะลา ได้คำตอบจากการวิเคราะห์และได้ข้อสรุปดังนี้

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โดยใช้สถิติ Multiple Linear Regression ในการทดสอบ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่า Coefficients จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

Model	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (constant)	5212517.915	3086739.085		1.689	.092
ด้านเศรษฐกิจและสังคม	-1517905.068	680018.000	-.144	-2.232	.026*
ด้านอัตราดอกเบี้ย	-1622693.435	703395.003	-.152	-2.307	.022*
ด้านอัตราเงินเฟ้อ	3059979.494	713665.239	.280	4.288	.000*

R = 0.252   R Square = 0.064   Adjusted R Square = 0.055   S.E. = 6165091.96416

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.14 เมื่อผลจากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณจะได้ว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจทั้ง 3 ด้าน สามารถอธิบายความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้ร้อยละ 5.50 (Adjusted R Square = 0.055) โดยปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ด้านอัตราเงินเฟ้อมีผลเชิงบวกต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (Beta = 0.280 , $p < 0.05$) รองลงมา คือ ด้านอัตราดอกเบี้ยมีผลเชิงลบต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (Beta = -0.152, $p < 0.05$) และด้านเศรษฐกิจและสังคมมีผลเชิงลบต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (Beta = -0.144, $p < 0.05$) ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับการออม ประกอบด้วย ด้านทัศนคติการออม ด้านอัตราผลตอบแทน ด้านทักษะทางการเงิน ด้านการยอมรับความเสี่ยงในการลงทุน และด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคล มีอิทธิพล

ต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โดยวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่า Coefficients จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นระหว่างปัจจัยด้าน การรับรู้ เกี่ยวกับการออมกับความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

Model	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (constant)	18268414.984	3603912.963		5.069	0.000
ด้านทัศนคติการออม	-25471.400	720105.326	-0.002	-0.035	0.972
ด้านอัตราผลตอบแทน	-1511905.024	711946.823	-0.142	-2.124	0.034*
ด้านทักษะทางการเงิน	-1158473.145	568197.536	-0.117	-2.039	0.042*
ด้านการยอมรับความเสี่ยงในการลงทุน	-146945.369	833340.549	-0.012	-0.176	0.860
ด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคล	-294948.097	748155.001	-0.027	-0.394	0.694

R = 0.223 R Square = 0.050 Adjusted R Square = 0.035 S.E. = 6231209.33679

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.20 เมื่อผลจากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคุณจะได้ว่า ปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับการออมทั้ง 5 ด้าน สามารถอธิบายความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้ร้อยละ 3.50 (Adjusted R Square = 0.035) โดยปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับการออม ด้านอัตราผลตอบแทน มีผลเชิงลบต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (Beta = -0.142, $p < 0.05$) รองลงมา คือ ด้านทักษะทางการเงินมีผลเชิงลบต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (Beta = -0.117, $p < 0.05$) ในขณะที่ปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับการออม ด้านทัศนคติการออม ด้านการยอมรับความเสี่ยงในการลงทุน และด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคล ไม่มีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ($p > 0.05$)

สรุปและอภิปรายผล

วัตถุประสงค์งานวิจัยนี้ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัว จากการศึกษาพบว่า 1) ด้านเพศที่แตกต่างกันมีความเพียงพอของเงินวัยเกษียณแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพฤติกรรมของเพศหญิงโดยส่วนใหญ่ที่มีความละเอียดรอบคอบและระมัดระวังในการดำเนินชีวิตมากกว่าเพศชาย ดังนั้นเพศหญิงจึงต้องการความมั่นคงในการใช้ชีวิต รวมถึงการวางแผนอนาคตในด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์จันทร์ ชวดจะโป๊ะ และคณะ (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี พบว่า เพศมีผลต่อพฤติกรรมการออม 2) ด้านอายุและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีความเพียงพอของเงินวัยเกษียณ

แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโดยส่วนใหญ่เป็นพนักงานที่มีอายุน้อยเพิ่งเริ่มทำงานและอายุงานยังน้อย จึงเป็นช่วงวัยที่มีรายได้ไม่มากนัก จะนำมาเก็บออมในจำนวนที่น้อยตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนงนาฎ ศุภกิจฉนิชกุล (2558) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมและการบริหารการเงินก่อนเกษียณอายุ กรณีศึกษาบุคลากรมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม พบว่า อายุและ รายได้ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของบุคลากรมหาวิทยาลัยศิลปากร 3) ด้านสถานภาพที่แตกต่างกันมีความ เพียงพอของเงินวัยเกษียณแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีสถานภาพโสด ไม่มีภาระค่าใช้จ่ายที่ต้องแบกรับไว้มาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวราลักษณ์ ลีมาภิญญา และคณะ (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อเตรียมความพร้อมทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ พบว่า สถานภาพมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อวัยเกษียณ 4) ระดับการศึกษาที่แตกต่างที่แตกต่างกันมีความเพียงพอของเงินวัยเกษียณแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการศึกษาทำให้เกิดปัญญา ความรู้ และทักษะที่เพิ่มพูนขึ้น ผู้มีการศึกษาในระดับสูง เพียงโดยอ้อมมีแนวโน้มที่จะวางแผนการออมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษยวรรณ กุลยวน (2563) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมก่อนวัยเกษียณ ของประชาชนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการศึกษามีผลต่อพฤติกรรมการออมก่อนวัยเกษียณ 5) จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่แตกต่างกันมีความเพียงพอของเงินวัยเกษียณแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจำนวนสมาชิกที่อยู่ในความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น ส่งผลต้องแบกรับภาระในด้านค่าใช้จ่ายที่มากขึ้นตาม ส่งผลให้การออมมีสัดส่วนที่ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา เบญจรงค์พันธ์ (2563) ศึกษาพฤติกรรมการออมของบุคลากรศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า จำนวนผู้พึ่งพาในครอบครัวมีผลต่อพฤติกรรมการออม

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จากการศึกษา พบว่า 1) ด้านเศรษฐกิจและสังคมมีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความผันผวนของสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทำให้พนักงานจำเป็นต้องเพิ่มความระมัดระวังในการใช้จ่ายและรู้จักเก็บออมเงินมากขึ้น 2) ด้านอัตราเงินเฟ้อมีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะราคาสินค้าอุปโภค-บริโภคและบริการที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลกับค่าใช้จ่ายต่อเดือนเพิ่มขึ้น มีผลทำให้สภาพคล่องของเงินลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษยวรรณ กุลยวน (2563) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมก่อนวัยเกษียณของประชาชนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและอัตราเงินเฟ้อ ส่งผลต่อการออมของประชาชนวัยทำงาน 3) ด้านอัตราดอกเบี้ยมีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ที่ลดลง และการขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ดังนั้นเมื่ออัตราดอกเบี้ยปรับเพิ่มขึ้น เรามีแนวโน้มจะฝากเงินมากขึ้น เพื่อให้มีเงินออมไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉินและเพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายหลังเกษียณ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอนงค์นุช เทียนทอง และกัญญารัตน์ วงษ์ชมภู (2554) ศึกษาพฤติกรรมและรูปแบบการออมของพนักงานสถาบันการเงินและข้าราชการในจังหวัดอุดรธานี พบว่า อัตราดอกเบี้ยเงินฝากมีผลต่อพฤติกรรมการออมและรูปแบบการออมของพนักงานสถาบันการเงินและข้าราชการ

3. ปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับการออมมีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณ จากการศึกษาพบว่า 1) ด้านอัตราผลตอบแทนมีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงานให้ความสำคัญต่ออัตราผลตอบแทน โดยคำนึงถึงนโยบายการจ่ายเงินปันผล รวมถึงระยะเวลาในการได้รับผลตอบแทน สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี และความคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบผลตอบแทนที่ได้รับกับเงินที่ลงทุน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเพชรวิชาญ โตศักดิ์ (2563) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน จำกัด พบว่า อัตราผลตอบแทนมีผลต่อพฤติกรรมการออม 2) ด้านทักษะการเงินมีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเงิน จะส่งผลสนับสนุนให้พนักงานเป็นผู้ที่ตระหนักในออมเงิน และมีแนวโน้มในการเก็บออมเงินมากกว่าบุคคลที่ไม่มีความรู้ในเรื่องการเงิน รวมถึงการที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนมีทักษะทางการเงินที่ดี จะช่วยให้บริหารจัดการการเงินส่วนบุคคลได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศิวัช กรุณาเพ็ญ (2560) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมและพฤติกรรมการออมของคน Gen Y พบว่า ทักษะทางการเงินมีผลต่อระดับการออมของคน Gen Y

4. พฤติกรรมการออมสำหรับการเกษียณอายุของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จากการศึกษาพบว่า 1) จำนวนเงินออมที่แตกต่างกันมีความเพียงพอของเงินวัยเกษียณเกษียณอายุแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงนั้น จะสะท้อนถึงรายได้และค่าใช้จ่ายของพนักงานในขณะนั้น หากเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนมีจำนวนที่เพิ่มขึ้น จะทำให้เห็นว่ามีจัดการสัดส่วนของการใช้เงินได้เป็นอย่างดี จึงทำให้เงินออมนั้นมีจำนวนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์จันทร์ ชวดจะโป๊ะ และคณะ (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี พบว่า จำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออม 2) ความถี่ในการออมที่แตกต่างกันมีความเพียงพอของเงินวัยเกษียณเกษียณอายุแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โดยปกติพนักงานมีรายได้จากการจ่ายเงินเดือน ซึ่งได้รับเดือนละ 1 ครั้ง ทำให้เกิดการออมเฉพาะในวันที่เงินเดือนออก 3) รูปแบบการออมที่แตกต่างกันมีความเพียงพอของเงินวัยเกษียณแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการออมในรูปแบบของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพนั้น เป็นรูปแบบการออมขั้นพื้นฐาน ง่ายต่อการเก็บออม และเป็นสินทรัพย์ที่มีอัตราผลตอบแทนที่สูง พนักงานส่วนใหญ่จึงเลือกการออมในรูปแบบนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา เบญจรงค์พันธ์ (2563) ศึกษาพฤติกรรมการออมของบุคลากรศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า ความถี่ในการออมและรูปแบบการออมมีผลต่อพฤติกรรมการออม 4) ระยะเวลาในการออมที่แตกต่างกันมีความเพียงพอของเงินวัยเกษียณเกษียณแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระยะเวลาในการเข้าทำงานของพนักงานไม่เท่ากัน 5) สัดส่วนการออมที่แตกต่างกันมีความเพียงพอของเงินวัยเกษียณแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขึ้นอยู่กับรายได้ต่อเดือนที่ได้รับมากน้อยไม่เท่ากัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอนงนาฏ ศุภกิจวงษ์กุล (2558) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมและการบริหารการเงินก่อนเกษียณอายุ พบว่า อัตราการออม ระยะเวลาในการเก็บออม ส่งผลต่อการบริหารการเงินก่อนเกษียณอายุของบุคลากรมหาวิทยาลัยศิลปากร

5. ความสำคัญของการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จากการศึกษาพบว่า ความเพียงพอของเงินวัยเกษียณแตกต่างกันมีปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับการออม ด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคลแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความเพียงพอของเงินวัยเกษียณ ประกอบด้วย 2 ส่วนหลักๆ คือ เงินที่ควรมี ณ วันเกษียณ และเงินออมที่มีอยู่ ซึ่งเงินออมเป็นสิ่งสำคัญที่จะบอกถึงความเพียงพอของเงินดังกล่าวได้ ทั้งนี้ปริมาณเงินออมของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล กล่าวคือ การวางแผนการเงินที่ดีมีส่วนทำให้การเก็บออมเป็นระบบระเบียบมากขึ้น จะส่งผลสนับสนุนให้บุคคลเป็นผู้ออมเงิน มีแนวโน้มในการเก็บออมเงินมากกว่าบุคคลที่ไม่มีความรู้ในเรื่องการเงิน และเป็นทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับทุกคน การวางแผนจะช่วยให้เตรียมพร้อมรับกับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายทางการเงินและเป้าหมายในชีวิตได้อย่างราบรื่น และมีความมั่นคงทางการเงินมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศิวิซ กรูณาเพ็ญ (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมและพฤติกรรมการออมของคน Gen Y พบว่า ปัจจัยด้านระดับทักษะทางการเงินมีอิทธิพลต่อระดับการออมของคน Gen Y

ข้อเสนอแนะ

1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ด้านอัตราเงินเฟ้อ ด้านเศรษฐกิจและสังคม และด้านอัตราดอกเบี้ยมีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ดังนั้น ควรสนับสนุนการให้ความรู้เกี่ยวกับการออมหลากหลายช่องทาง และเห็นถึงผลกระทบของปัจจัยทางเศรษฐกิจต่างๆ ได้แก่ ด้านอัตราเงินเฟ้อ ด้านอัตราดอกเบี้ย เป็นต้น โดยเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบของ Infographic (อินโฟกราฟิกส์) เผยแพร่ผ่าน Desktop (ภาพพิกหน้าจอ) ของพนักงาน เพราะจะทำให้ทุกคนมองเห็นได้ง่าย ไม่ต้องเปิดหาข้อมูล

2. ปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับการออม ในด้านอัตราผลตอบแทนที่มีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โดยจะเห็นว่าพนักงานให้ความสำคัญกับอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก อัตราเงินปันผล และอัตราเงินเฉลี่ยคืนที่ได้รับจากสหกรณ์ ดังนั้นเพื่อให้มีจำนวนเงินออมเพิ่มมากขึ้น ควรจัดกิจกรรมการส่งเสริมการออมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกทราบข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ และบริการต่าง ๆ ที่สมาชิกจะได้รับจากสหกรณ์ รวมถึงการให้ความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของการเก็บออม เพื่อให้สมาชิกเห็นความสำคัญและเกิดความต้องการในการออมมากยิ่งขึ้น รวมถึงการปรับรูปแบบการออมเงินที่หลากหลาย เพื่อสร้างทางเลือกให้กับสมาชิก และในส่วนของระยะเวลาในการสร้างผลตอบแทน ให้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายการจ่ายปันผลจากปีละ 1 ครั้ง เป็นแบ่งจ่ายถี่มากขึ้น อาจจะเป็นปีละ 2 ครั้ง เพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่พนักงานที่สนใจจะออมเงินมากขึ้น สำหรับปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับการออมในด้านทักษะทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โดยจะเห็นว่าการศึกษาที่รู้ทางการเงินที่น้อย เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เราไม่สามารถไปถึงเป้าหมายทางการเงินต่างๆ โดยเฉพาะเป้าหมายทางการเงินระยะยาวเพื่อการเกษียณอายุ ดังนั้นควรมีนโยบายให้พนักงานเข้าร่วมการสำรวจทักษะทางการเงินเป็นประจำทุกปี เพื่อให้ทราบถึงพัฒนาการระดับทักษะทางการเงิน โดยนำข้อมูลดังกล่าวมาประกอบการจัดทำนโยบายเชิงพัฒนา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของพนักงานได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2558). *วางแผนเกษียณ*. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2565, จาก https://www2.set.or.th/education/th/start/start_start_3_5.pdf
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2561). *ประมาณการค่าใช้จ่ายอย่างไร พอใช้หลังเกษียณ*. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2565, จาก https://www2.set.or.th/set/financialplanning/lifeevent.do?name=lifeevent_detail_postretire-2&innerMenuId=47
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). *รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2563*. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://www.1213.or.th/th/flsurveyreport/2563ThaiFLsurvey.pdf>
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2564). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2563*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล สืบค้นจาก https://www.dop.go.th/download/knowledge/th1635826373-975_0.pdf
- พิมพ์จันทร์ ชวดจะโป๊ะ, ทับทิม พิมพ์สาลี, พัชรिता โสมาศรี, และ อธิยา สุทธิพงษ์. (2563). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (ปริญญาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี)*. สืบค้นจาก <https://ms.udru.ac.th/ACresearch/assets/pdf/20211019092529.pdf>
- อนงนาฏ ศุภกิจฉนิชกุล. (2558). *พฤติกรรมการออมและการบริหารการเงินก่อนเกษียณอายุ กรณีศึกษาบุคลากรมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ)*. สืบค้นจาก <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/236?mode=full>
- วรลักษณ์ ลิ้มกาญจนา, กลางใจ แสงวิจิตร, พรทิพย์ จิระธำรง และ ศรสนีย์ สังข์สุวรรณ. (2562). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อเตรียมความพร้อมทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ กรณีศึกษาพนักงานธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ภาคใต้ (ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา)*. สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/buacademicreview/article/download/222803/165921/865478>
- บุษยวรรณ กุลยาน. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมก่อนวัยเกษียณ ของประชาชนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร (สารนิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ)*. สืบค้นจาก <https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/mlw12/6114961008.pdf>
- เพชรวิชาญ โตศักดิ์. (2563). *พฤติกรรมการออมเงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน จำกัด*. สืบค้นจาก https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/vlt15-1/6114_993641.pdf
- ศิวัช กรุณาเพ็ญ. (2560). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมและพฤติกรรมการออมของคน Gen Y. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ)*. สืบค้นจาก http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2017/TU_2017_590203_0062_8030_6608.pdf